

ISTORIE MODERNĂ ȘI CONTEMPORANĂ

PITEȘTIUL ÎN TABLA STATISTICĂ DIN ANUL 1832

SPIRIDON CRISTOCEA*

Printre factorii care au favorizat dezvoltarea demografică și economică a Piteștiului începând cu secolul al XIX-lea se numără așezarea sa geografică, pe malul drept al Argeșului și la întretăierea unor drumuri comerciale care duceau în Transilvania, prin Sibiu și Brașov, și în sud, spre București și de aici, în Peninsula Balcanică. Pe lângă acești factori, mai trebuie luat în considerare faptul că aici era reședința județului Argeș și a Plășii Pitești, după cum stabilirea în oraș a unui mare număr de boieri¹ și a unor locuitori de altă etnie care aveau diferite meserii nu trebuie neglijată.

Din păcate până în prima jumătate a secolului al XIX-lea nu s-au întocmit catagrafii, cu excepția celei de la Moscova², ce este săracă în informații, care să reflecte dezvoltarea orașului, singurele date fiind cele din notele călătorilor străini.

Primul document mai amplu pe care-l cunoaștem, până la catagrafia din anul 1838³, este o situație statistică pe care Maghiștratul orașului Pitești, sub semnătura prezidentului Sfatului orășenesc, Mihale Popovici, o înaintează, la 26 iunie 1832, Marii Vornicii din Lăuntru⁴. Din adresa de însoțire reiese că statistica a fost întocmită în urma poruncii 4336 a Marii Vornicii din Lăuntru însoțită de oțnoșenia (raportul) podpolcovnicului ghegeneralicescului ștab Fanton de Verayon.

* Pitești.

¹ Potrivit catagrafiei din 1838 în trei din Vopselele Piteștiului erau stabiliți 32 de boieri. Vezi, Spiridon Cristoceă, *Orașul Pitești în catagrafia din 1838*, Editura Ordessos, Pitești, 2011, p. 12-13.

² Ion Ionașcu, *Despre județele Olt și Argeș în catagrafia din anii 1773-1774*, în „Mitropolia Olteniei”, nr. 3-4/1958.

³ Pentru o altă statistică a orașului din prima jumătate a secolului al XIX-lea, vezi Spiridon Cristoceă, *Despre Piteștiul anului 1843*, în „Argesis, Studii și Comunicări”, Seria istorie, Muzeul Județean Argeș, XXVII/2018, p. 149-153.

⁴ Arhivele Naționale, fond Vornicia din Lăuntru, dos. 640/1831, f. 54-55.

În afară de exemplarul de la Arhivele Naționale, la Direcția Județeană Argeș a Arhivelor Naționale⁵ se păstrează un exemplar, care, cu mici deosebiri, este identic cu cel de la Arhivele Naționale. Acest exemplar este înaintat la 27 iunie 1832 de către Poliția Orașului Pitești, sub semnătura polițmaisterului Alecu Ticveanu, Ocârmuirii Județului Argeș. Din adresă reiese că în urma poruncii 2451 pentru „așternerea statistică”, aceasta a fost întocmită și de aceea o trimite Ocârmuirii.

În afară de semnătura lui Alecu Tigveanu, adresa este întărită și cu ștampila Poliției Pitești. De formă ovală, ștampila are în câmp un vultur cu aripile desfăcute și capul întors spre stânga, cu o cruce în cioc, și pe margine inscripția „Poliția orașului Pitești, 1832”.

Ștampila Poliției Pitești

La sfârșitul ambelor exemplare se află un text care repetă unele informații care se găsesc în tabla respectivă, dar și altele care nu sânt în respectivul document.

Redăm în continuare tabla statistică a orașului Pitești din anul 1832 după exemplarul de la Direcția Județeană Argeș a Arhivelor Naționale din Pitești, document pe care-l considerăm important pentru cunoașterea unor aspecte ale istoriei orașului în această perioadă.

**„Tablă statistică
a orașului Pitești, alcătuită în luna lui iunie, anu 1832**

Numere ⁶ plășilor	Suma mahalaliilor din fiecare plasă	Clase boierești, cu familiile și slugile lor										Clasă dă mijloc, cu familiile și slugile lor										Parte bărbătească, cu familiile i slugile lor									
		Boieri	Cocoane	Feciori de boieri	Fete de boeri	Slugi	Slujnice	Copiii slugilor	Țigani	Țigănci	Feciori de țigani	Fete de țigani	Totalul	Bărbați	Fămei	Feciori	Fete	Slugi	Slujnice	Copiii slugilor	Totalul	Călugări	Preoți	Fămei	Feciori	Fete	Slugi	Slujnice	Feciori slugilor	Fetele slugilor	Totalul
Galbenă	3	19	25	17	17	37	26	9	31	38	21	21	261	79	74	53	54	69	40	2	371	-	3	3	12	2	2	6	-	-	28
Albastră	3	7	7	7	6	10	6	1	7	10	8	12	81	207	203	215	158	116	39	4	942	4	5	5	6						20
Roșie	4	-	2	-	-	1	2	1	5	3	-	1	14	261	291	173	236	143	65	6	1115	1	13	14	21	15	9	6	1		80
Neagră	4	4	3	2	2	4	2	3	26	27	30	21	124	137	144	129	123	90	36	3	662	1	18	20	17	16	5	4			81
Toată suma din toate plășile	14	30	37	26	25	52	36	14	69	78	59	55	481	684	712	570	571	418	180	15	3.150 ⁷	2	38	42	55	39	16	16	1		209

⁵ Direcția Județeană Argeș a Arhivelor Naționale Pitești, fond Ocârmuirea Argeș, dos. 95/1832, f. 9-11 r.

⁶ În exemplarul de la București, „numele”

⁷ Adunare greșită, suma corectă este 3.090.

1882
 1883
 1884
 1885
 1886
 1887
 1888
 1889
 1890
 1891
 1892
 1893
 1894
 1895
 1896
 1897
 1898
 1899
 1900
 1901
 1902
 1903
 1904
 1905
 1906
 1907
 1908
 1909
 1910
 1911
 1912
 1913
 1914
 1915
 1916
 1917
 1918
 1919
 1920
 1921
 1922
 1923
 1924
 1925
 1926
 1927
 1928
 1929
 1930
 1931
 1932
 1933
 1934
 1935
 1936
 1937
 1938
 1939
 1940
 1941
 1942
 1943
 1944
 1945
 1946
 1947
 1948
 1949
 1950
 1951
 1952
 1953
 1954
 1955
 1956
 1957
 1958
 1959
 1960
 1961
 1962
 1963
 1964
 1965
 1966
 1967
 1968
 1969
 1970
 1971
 1972
 1973
 1974
 1975
 1976
 1977
 1978
 1979
 1980
 1981
 1982
 1983
 1984
 1985
 1986
 1987
 1988
 1989
 1990
 1991
 1992
 1993
 1994
 1995
 1996
 1997
 1998
 1999
 2000
 2001
 2002
 2003
 2004
 2005
 2006
 2007
 2008
 2009
 2010
 2011
 2012
 2013
 2014
 2015
 2016
 2017
 2018
 2019
 2020
 2021
 2022
 2023
 2024
 2025
 2026
 2027
 2028
 2029
 2030
 2031
 2032
 2033
 2034
 2035
 2036
 2037
 2038
 2039
 2040
 2041
 2042
 2043
 2044
 2045
 2046
 2047
 2048
 2049
 2050
 2051
 2052
 2053
 2054
 2055
 2056
 2057
 2058
 2059
 2060
 2061
 2062
 2063
 2064
 2065
 2066
 2067
 2068
 2069
 2070
 2071
 2072
 2073
 2074
 2075
 2076
 2077
 2078
 2079
 2080
 2081
 2082
 2083
 2084
 2085
 2086
 2087
 2088
 2089
 2090
 2091
 2092
 2093
 2094
 2095
 2096
 2097
 2098
 2099
 2100
 2101
 2102
 2103
 2104
 2105
 2106
 2107
 2108
 2109
 2110
 2111
 2112
 2113
 2114
 2115
 2116
 2117
 2118
 2119
 2120
 2121
 2122
 2123
 2124
 2125
 2126
 2127
 2128
 2129
 2130
 2131
 2132
 2133
 2134
 2135
 2136
 2137
 2138
 2139
 2140
 2141
 2142
 2143
 2144
 2145
 2146
 2147
 2148
 2149
 2150
 2151
 2152
 2153
 2154
 2155
 2156
 2157
 2158
 2159
 2160
 2161
 2162
 2163
 2164
 2165
 2166
 2167
 2168
 2169
 2170
 2171
 2172
 2173
 2174
 2175
 2176
 2177
 2178
 2179
 2180
 2181
 2182
 2183
 2184
 2185
 2186
 2187
 2188
 2189
 2190
 2191
 2192
 2193
 2194
 2195
 2196
 2197
 2198
 2199
 2200
 2201
 2202
 2203
 2204
 2205
 2206
 2207
 2208
 2209
 2210
 2211
 2212
 2213
 2214
 2215
 2216
 2217
 2218
 2219
 2220
 2221
 2222
 2223
 2224
 2225
 2226
 2227
 2228
 2229
 2230
 2231
 2232
 2233
 2234
 2235
 2236
 2237
 2238
 2239
 2240
 2241
 2242
 2243
 2244
 2245
 2246
 2247
 2248
 2249
 2250
 2251
 2252
 2253
 2254
 2255
 2256
 2257
 2258
 2259
 2260
 2261
 2262
 2263
 2264
 2265
 2266
 2267
 2268
 2269
 2270
 2271
 2272
 2273
 2274
 2275
 2276
 2277
 2278
 2279
 2280
 2281
 2282
 2283
 2284
 2285
 2286
 2287
 2288
 2289
 2290
 2291
 2292
 2293
 2294
 2295
 2296
 2297
 2298
 2299
 2300
 2301
 2302
 2303
 2304
 2305
 2306
 2307
 2308
 2309
 2310
 2311
 2312
 2313
 2314
 2315
 2316
 2317
 2318
 2319
 2320
 2321
 2322
 2323
 2324
 2325
 2326
 2327
 2328
 2329
 2330
 2331
 2332
 2333
 2334
 2335
 2336

Filă din tabla statiticească a oraşului Piteşti la 1832.

Sudiți streini	Ovrei, cu familiile i slugile lor							Toată suma lăcuiitorilor din toată plasa		Totalu acestora	Totalu familiilor	Suma caselor	Suma mănăstirilor	Suma hrisoavelor	Suma morilor		Suma fabricilor	Suma povernelor	Suma vitelor				
	Ovrei	Ovreice	Feciori	Fete	Slugi	Slujnice	Copiii slugilor	Totalul	Parte bărbătească						Parte femeiască	Pe apă			De cai	Cai	Boi	Vaci	Oi
11	4	3	2	1	16	8	45	386	318	704	146	125	2	1	-		144	68	34	11	55		
2	2	2		1	1	-	8	596	455	1.051	247	218	4	1		5	140	133	100	52	90		
2			1	1	6	4	14	644	640	1.284	244	221	1	2			124	248	138	173	201		
3					4	1	8	476	399	875	216	209	1	2		1	89	79	67	18	98		
18	6	5	3	3	27	13	75	2.102	1.812	3.914	853	773	2	10	2	6	497	528	339	254	444		

Să socotește a să afla în orașul Pitești, cu cinci cătune ale sale dinprejuru, unde sânt numai plugari și muncitori, 2.102 suflete parte bărbătească și 1.812 parte femeiască, peste tot 3914 suflete, așezați în Pitești și care alcătuiesc 850 familii.

Afară dintr-aceștia, suma lăcuiitorilor ce nu sânt statornici poate să să urce de la 70 până la 90 suflete, cu care poate să să urce populația orașului până la 4.000 suflete. Între 18 sudiți streini să află 15 austriiacești, un prusiiacesc și doi ruși.

Să socotește a să afla în Pitești, cu în cătunele sale din prejur, 773 case, două schituri, 10 bisericele răsăritului, două mori pă apă, șase fabrice, însă cinci dă piei și una tăbăcăriie lucrătoare cu piciori⁸.

În anul 1831 au murit de holeră, în Plasa Galbenă 6 suflete, în Plasa Albastră 21, în cea Roșie 12, în cea Neagră șase, peste tot 45 de suflete⁹.

Alecu Tigveanu polițmaistir⁹.

PITEȘTI CITY IN THE STATISTICAL REGISTER FROM 1832

Abstract

The first statistics of the city of Pitesti that we know presents important data for knowing the past of this settlement. Thus, some data refer to the demographic situation of the city which had about 4,000 inhabitants but also there are some data that reveal the economic development, being mentioned six factories, five leather and a tannery.

⁸ Așa în orig. nu cunoaștem semnificația cuvântului.

⁹ Semnătură autografă.